

УКРАЇНСЬКА МОВА В ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Паніна Лариса

*кандидат історичних наук,
доцент кафедри суспільно-гуманітарної освіти
Рівненського обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти
м. Рівне, Україна*

Глобалізаційні процеси у сучасному світі істотно впливають на мовне середовище та мовну політику різних країн, включно з Україною. Українська мова, як національна та державна, перебуває під впливом цих процесів, що відкриває як значні перспективи для її розвитку, так і породжує нові виклики. Українська мова у сучасному світі постає не лише засобом комунікації, а й чинником національної ідентичності та державності.

У сучасній науковій та освітній літературі виділяють кілька основних чинників, які визначають статус української мови в умовах глобалізації: домінування англійської мови на міжнародній арені, ризики обмеження функціонального використання середніх та малих мов, а також потреба у системній популяризації України на міжнародній арені через мовні та культурні ініціативи.

Першим і найбільш очевидним викликом є глобальне домінування англійської мови в науці, освіті та культурному обміні. Англійська мова стала універсальною у міжнародному академічному дискурсі. Значна частина наукових публікацій українських дослідників, особливо у сфері природничих, технічних та гуманітарних наук, здійснюється англійською мовою. Це забезпечує високий рівень цитованості та можливість інтеграції в міжнародні проєкти, проте одночасно знижує присутність української мови у глобальному науковому просторі та обмежує доступ іноземних читачів до україномовних матеріалів. Аналіз публікацій у Scopus та Web of Science свідчить, що лише незначна частка досліджень українських науковців доступна українською мовою, що ускладнює розвиток української академічної термінології та обмежує формування власної наукової традиції у світовому контексті [4, с. 122] Другим важливим чинником є використання української мови у медіа та інформаційному середовищі. Соціальні мережі, цифрові платформи та розважальні ресурси переважно пропонують контент англійською, що формує мовні звички молодіжної аудиторії. Так, користувачі YouTube, TikTok, Instagram та

інших платформ часто обирають англomовний контент через його доступність, трендовість та глобальний характер [5, с.14] Поступове зменшення використання української мови у повсякденному цифровому середовищі, що, у свою чергу, може призвести до зниження її престижу серед молодого покоління. Важливо зазначити, що цей процес не є суто негативним: глобалізація створює потребу у двомовності та багатомовній компетентності, проте водночас підкреслює необхідність активної мовної політики та підтримки української мови в усіх сферах життя. Третім ключовим викликом є потреба у формуванні позитивного іміджу України через мову та літературу. У міжнародному контексті культурна продукція стає потужним інструментом дипломатії та формування іміджу держави. Українські письменники та поети здобувають міжнародне визнання, а їхні твори перекладаються англійською, німецькою, французькою та іншими мовами. Так, участь українських авторів у Лейпцизькому та Франкфуртському книжкових ярмарках сприяє популяризації національної літератури, а переклади сучасної прози та поезії дозволяють іноземним читачам ознайомитися з українською культурою. Водночас такі досягнення підкреслюють потребу створення системних програм підтримки перекладів та поширення україномовного контенту на міжнародній арені.

Глобалізація водночас відкриває значні перспективи для розвитку української мови. По-перше, зростає інтерес до вивчення української як іноземної мови. Багато закордонних університетів, зокрема у Польщі, Німеччині, США та Канаді, відкривають курси та програми з української мови, що сприяє формуванню міжнародної мовної спільноти. По-друге, активно поширюються цифрові ресурси для вивчення мови та ознайомлення з культурою. Онлайн-платформи, такі як “Prometheus”, електронні бібліотеки, цифрові корпуси української мови та мультимедійні проєкти, забезпечують доступ до навчальних матеріалів для широкого кола користувачів. По-третє, створюються можливості для академічної інтеграції через міжнародні наукові та освітні проєкти. Відкриття центрів українських студій за кордоном, участь українських науковців у міжнародних конференціях та реалізація спільних освітніх програм сприяють підвищенню української мови у глобальному академічному середовищі.

Розвиток української мови у глобальному контексті – це не лише питання культури та освіти, а й стратегічний фактор зміцнення позицій України у світі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бауман, Глобалізація: Наслідки для людини і суспільства. – Київ : Кальварія, 2008. – 198 с.
2. Гончаренко, С. У. Українська мова і глобалізаційні процеси // Український гуманітарний огляд. – 2020. – № 3. – С. 45–53.

Міжнародна науково-практична конференція
“Міжнародні тенденції та перспективи розвитку
в освіті та науці в умовах глобалізації”
до 100-річчя академіка Степана Дем'янчука
(м. Рівне, 13 листопада 2025 року)

3. Crystal, D. English as a Global Language. – Cambridge : Cambridge University Press, 2012. – 212 p.
4. Масицька, Т. Л. Мовна політика України в умовах глобалізації. – Рівне : Волинські обереги, 2019. – 312 с.
5. Савчук, І. О. (2018). Цифрові ресурси та мультимедійні платформи для популяризації української мови. *Інформаційні технології в освіті*. 2018. 10 (1), 12–21.